

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: A. Ojoga)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: I. Secrieru, I. Cotruță, V. Mihaila)

ÎNCHEIERE

21 octombrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de Anatoli Velichii, reprezentat de avocatul Igor Litvinenco,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Anatoli Velichii împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și procuraturii și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 09 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t a ț ă :

La 30 noiembrie 2018, Anatoli Velichii, reprezentat de avocatul Igor Litvinenco, a depus cerere de chemare în judecată în interesele lui împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, solicitând repararea prejudiciului moral în mărime de 300 000 de lei, cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și procuraturii, și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că la 01 octombrie 2010 în Comisariatul de Poliție al sectorului Centru, mun. Chișinău a parvenit pentru examinare în conformitate cu prevederile art. 274 Cod procedură penală din Procuratura sectorului Centru, mun. Chișinău materialele acumulate în baza plângerii cet. Vitalie Velichii, în care acesta a invocat pretinsa falsificare de către unchiul său Anatoli Velichii a documentelor ce au servit drept temei la înregistrarea ultimului în calitate de participant la lichidarea consecințelor catastrofei de la Cernobîl.

A susținut că la 29 decembrie 2010, de către procurorul Olga Pavalachi a fost emisă ordonanța de neîncepere a urmăririi penale pe faptul pretinsei falsificări de către Anatoli Velichii a documentelor, deoarece nu există faptul infracțiunii.

A afirmat că la 02 februarie 2011, în baza plângerii lui Vitalie Velichii din 26 ianuarie 2011, procurorul Nicolae Geru, a anulat ordonanța de refuz în pornirea urmăririi penale din 29 decembrie 2010, ca fiind neîntemeiată.

A mai comunit că la 20 august 2011, Procuratura Centru, mun. Chișinău a emis ordonanța prin care a pornit urmărirea penală în baza art. 361 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal, pe faptul falsificării de către Anatoli Velichii și persoane

necunoscute a legitimației de participant al lichidării consecințelor avariei de la Cernobîl.

La 10 ianuarie 2013, procurorul în Procuratura sectorului Centru, mun. Chișinău, Olga Pavalachi a adoptat ordonanța de clasare a cauzei penale, pentru săvârșirea de către Anatoli Velichii a infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal, deoarece nu există faptul infracțiunii.

Ulterior, prin ordonanța adoptată la 24 martie 2016, procurorul sectorului Centru, Nicolae Geru a dispus anularea ordonanței din 10 ianuarie 2013, adoptată de procurorul Olga Pavalachi, de clasare a cauzei penale nr. 2011011298, cu reluarea urmăririi penale.

Astfel, la 21 februarie 2017, Anatoli Velichii a fost pus sub învinuire în baza art. 361 alin. (2) lit. d) Cod penal, după semnele confecționarea, deținerea, folosirea documentelor oficiale false care acordă drepturi, cu cauzarea de daune în proporții mari intereselor ocrotite de lege a persoanelor fizice sau juridice. În privința învinuitului fiind aleasă măsura preventivă – obligarea de a nu părăsi țara.

Prin sentința din 16 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, procesul penal în privința lui Anatoli Velichii învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. d) Cod penal, a fost încetat din motiv că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmării penale și tragerea la răspundere penală. Sentința nu a fost contestată, devenind irevocabilă și executorie.

A susținut că prin sentința din 16 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru au fost stabilite multiple încălcări procesual-penale, precum și stabilite următoarele fapte.

Reclamanta a specificat că s-a constatat faptul că procurorul sectorului Centru, Nicolae Geru, prin ordonanța din 24 martie 2016, bazându-se doar pe intima convingere, fără a prezenta careva argumente legale, a invocat formal existența unui viciu fundamental, încălcând termenul în interiorul căruia urmărirea penală putea fi reluată și condițiile de reluare a urmăririi penale, adică dreptul de a nu fi urmărit sau judecat de mai multe ori pentru aceeași faptă, consacrat în art. 21 din Constituția Republicii Moldova, care obligă autoritățile statului să asigure persoanei suspectate de săvârșirea unei infracțiuni toate garanțiile necesare apărării sale, iar conform art. 16 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova este îndatorirea primordială a statului de a respecta și ocroti persoana, astfel, ignorând prevederile art. 7, art. 95 alin. (1), art. 230 alin. (2), art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală și art. 4 Protocolul nr.7 CEDO a dispus anularea ordonanței din 10 ianuarie 2013, adoptată de procurorul în Procuratura sectorului Centru, mun. Chișinău – Olga Pavalachi de clasare a cauzei penale nr. 2011011298, cu reluarea urmăririi penale.

A notat că în conformitate cu prevederile art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, în cazurile în care ordonanțele de încetare a urmăririi penale, clasare a cauzei penale sau de scoatere a persoanei de sub urmărire au fost adoptate legal, reluarea urmăririi penale poate avea loc numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente au afectat hotărârea respectivă. În cazul descoperirii unui viciu fundamental, urmărirea penală poate fi reluată nu mai târziu de un an de la intrarea în vigoare a ordonanței de încetare a urmăririi penale, clasare a cauzei sau scoatere a persoanei de sub urmărire. Totodată, reluarea urmăririi penale poate avea loc doar în interiorul termenului de prescripție de tragere la răspundere penală pentru fapta respectivă,

cu excepția cazului când aceasta este necesară pentru reabilitarea persoanei (în redacția de până la intrarea în vigoare a LP nr. 316 din 22 decembrie 2017, în vigoare din 09 februarie 2018). În pct.6 din hotărârea Curții Constituționale nr.26 din 23 noiembrie 2010, se constată că, pentru a nu transforma dreptul de a nu fi urmărit sau judecat de mai multe ori pentru aceeași faptă într-un drept absolut, ceea ce ar împiedica descoperirea infracțiunilor și criminalilor, sisteme de drept, inclusiv Convenția, au reglementat expres derogările admisibile. Aceste derogări oferă organelor de urmărire penală posibilitatea de a relua urmărirea penală și sunt formulate, în termeni aproape identici în art.22, art.287 Cod de procedură penală, precum și în art.4 al Protocolului nr.4 CEDO.

Reclamantul a considerat că conform acestor norme reluarea urmăririi se admite numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente care, au afectat hotărârea respectivă.

A menționat că conform art. 4 Protocolul nr. 7 CEDO, nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași Stat, pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui Stat, iar în conformitate cu prevederile art. 14 alin. (7) din Pactul internațional nr.1966 din 16 decembrie 1966 cu privire la drepturile civile și politice, potrivit cărora nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit din pricina unei infracțiuni pentru care a fost achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă în conformitatea cu legea și cu procedura penală a fiecărei țări.

Mai mult, instanța de judecată a constatat că actele organului de urmărire penală emise ulterior clasării cauzei penale în privința lui Anatoli Velichii sunt nule de drept, deoarece au fost adoptate cu încălcarea normelor de procedură.

Reclamantul a afirmat că prin ordonanța din 24 martie 2016 s-a transformat dreptul de a nu fi urmărit sau judecat de mai multe ori pentru aceeași faptă într-un drept absolut ceea ce contravine prevederilor pct. 6 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 26 din 23 noiembrie 2010.

Astfel, procurorul Nicolae Geru putea relua urmărirea penală după scoaterea persoanei de sub urmărire penală (sau după încetarea de drept a calității de bănuț) bazându-se în ordonanța sa pe motivele expres prevăzute în art. 22 alin. (1) Cod de procedură penală, ignorând prevederile art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală și încălcând termenul conform căruia urmărirea penală putea fi reluată.

A afirmat că, la fel, instanța de judecată a reținut că potrivit art. 275 pct. 9) Cod de procedură penală, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată și va fi încetată în cazurile în care există alte circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală.

Reclamantul a reiterat că la data comiterii pretinsei fapte prejudiciabile era în vigoare Codul penal din 24 martie 1961 (publicat la 24 aprilie 1961 în Veștile nr.010 art. Nr.41, data intrării în vigoare: 24 aprilie 1961). Pretinsa faptă prejudiciabilă descrisă în conținutul ordonanței de pornire a urmăririi penale, comisă în anul 2000, era prevăzută de art. 209 alin. (2) Cod penal (redacția din 24 martie 1961). Coroborând sancțiunea prevăzută de art. 361 alin. (2) lit. d) Cod penal, infracțiune de care este învinuit Anatoli Velichii, cu prevederile art. 16 din Cod penal, rezultă că infracțiunea respectivă face parte din categoria celor mai puțin grave, având în calitate de pedeapsă amendă în mărime de 200 la 600 unități

convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 ore, sau cu închisoare de până la 5 ani. Conform art. 60 Cod penal, persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii au expirat următoarele termene: b) 5 ani de la săvârșirea unei infracțiuni mai puțin grave.

Astfel, reclamantul a invocat că, respectiv, la 10 august 2011, nu putea fi pornită cauza penală nr. 2011011298 în baza art. 361 alin. (2) Cod penal, deoarece acest fapt intra în contradicție cu prevederile art. 10 alin. (2) Cod penal nr.985 din 18 aprilie 2002, iar la 10 august 2011, dată la care a fost adoptată ordonanța de pornire a urmăririi penale, intervenise termenul de prescripție conform art. 46 pct. 3) Cod penal (redacția din 24 martie 1961) și chiar în conformitate cu art. 60 lit. b) Cod penal.

Reclamantul a menționat că Anatoli Velichii este invalid de gradul I ca consecință a lichidării avariei de la Cernobîl, cu reducerea vitalității de 85%, s-a aflat sub urmărire penală ilegală timp de 3 ani 6 luni și 12 zile. În tot acest timp, reclamantul a simțit presiune și umilire din partea autorităților naționale, a fost supus stresului și șocului emoțional psihic greu de suportat. Sănătatea acestuia a fost prejudiciată pentru a asigura un trai decent generațiilor viitoare, însă a fost tratat ca infractor.

Prin hotărârea din 30 iulie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru cererea de chemare în judecată depusă de Anatoli Velichii împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și procuraturii și încasarea cheltuielilor de judecată a fost respinsă, ca neîntemeiată.

Invocând netemeinicia hotărârii primei instanțe, la 29 august 2019, Anatoli Velichii a depus cererea de apel, solicitând casarea integrală a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 09 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Anatoli Velichii, reprezentat de avocatul Igor Litvinenco, și s-a menținut hotărârea din 30 iulie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, a reținut că obiectul material al prezentei acțiuni îl constituie repararea prejudiciului moral în mărime de 300 000 de lei, cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și procuraturii, cu încasarea cheltuielilor de judecată în baza Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Prin prisma art. 1405 alin. (1) Cod civil, art. 3, 6 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, Colegiul a menționat că dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilit de prezenta lege, apare în cazul scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.

Reținând prevederile art. 123 alin. (2), (3) Cod de procedură civilă și faptul că prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 16 mai 2018, irevocabilă la 04 iunie 2018, cauza penală pornită în privința reclamantului a fost încetată din motiv că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală, iar în partea descriptivă a sentinței, s-a indicat că urmărirea penală nu putea fi pornită în baza art. 361 alin. (2) Cod penal, deoarece existau circumstanțe care exclud urmărirea penală, reieșind din

prevederile art. 275 pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul a considerat neîntemeiat argumentul invocat atât în cererea de chemare în judecată, cât și în cererea de apel, precum că procurorul Nicolae Geru, ignorând prevederile art. 7, art. 95 alin. (1), art. 230 alin. (2), art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală și art. 4 Protocolul nr. 7 CEDO a dispus anularea ordonanței din 10 ianuarie 2013 adoptată de procurorul în Procuratura sect. Centru, mun. Chișinău, Olga Pavalachi de clasarea cauzei penale nr. 2011011298 cu reluarea urmăririi penale, or circumstanțele enunțate nu cad sub incidența Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Corespunzător, în circumstanțele în care cauza penală pornită în privința lui Anatoli Velichii a fost încetată din alte motive decât cele de reabilitare, Colegiul a conchis că prima instanță just a concluzionat că în speță nu survine răspunderea Statului pentru prejudiciul cauzat lui Anatoli Velichii, or în speță nu sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 3 și 6 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998

La 15 iulie 2020, Anatoli Velichii, reprezentat de avocatul Igor Litvinenco, a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că instanțele de judecată au aplicat eronat normele de drept material, ceea ce a dus la soluționarea greșită a cauzei, au interpretat eronat legea precum și materialul probator, iar erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Totodată, în susținerea recursului s-au indicat aceleași argumente și circumstanțe factologice care au fost invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare, cărora le-a fost dată apreciere, redând totodată conținutul prevederilor normelor legale, dar fără a demonstra prin careva probe, încălcarea sau aplicarea eronată de către instanța de apel a normelor legale aplicabile speței.

În contextul prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 09 iunie 2020.

Materialele cauzei atestă expedierea participanților la proces a copiei deciziei motivate prin scrisoarea de însoțire din 24 iunie 2020 (f.d. 154), însă la actele cauzei nu se regăsește dovada recepționării acesteia de către recurent.

Astfel, recursul declarat la 15 iulie 2020, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La data de 08 septembrie 2020, prin scrisoarea de însoțire nr. 2ra-1407/2020, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia cererii de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței timp de o lună de la data recepționării (f.d. 166), care a fost recepționată de intimați la 11 și 14 septembrie 2020 (f.d. 168-169).

Astfel, la 13 octombrie 2020, Procuratura Generală a depus referință la recursul declarat de Anatoli Velichii, reprezentat de avocatul Igor Litvinenco, prin care a solicitat respingerea acestuia ca inadmisibil.

Examinând temeiurile recursului declarat de Anatoli Velichii, reprezentat de avocatul Igor Litvinenco, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul ca inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Anatoli Velichii, reprezentat de avocatul Igor Litvinenco, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă,

din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a recunoaște recursul declarat de Anatoli Velichii, reprezentat de avocatul Igor Litvinenco, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Anatoli Velichii, reprezentat de avocatul Igor Litvinenco, împotriva deciziei din 09 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat